

Ustanovka

Eto naša ustanovka, ustanovka slavnaja

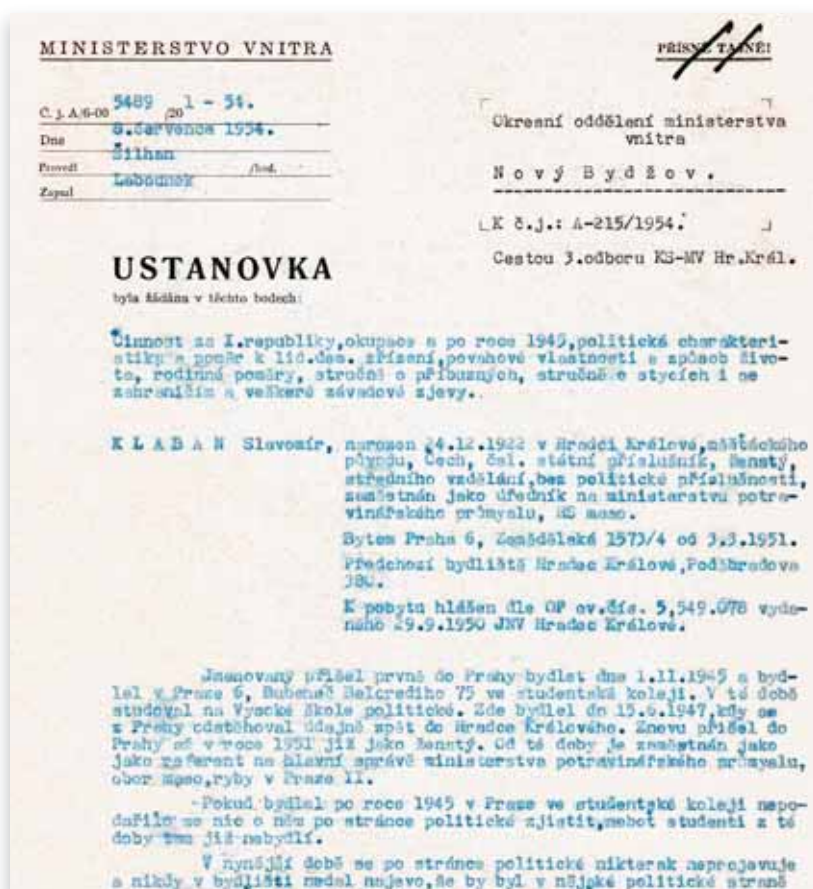
JAROSLAV SUK

V rusko-českém operativním slovníku, vydaném v roce 1976 a odtajněném Janem Frolíkem o jednaadvacet let později, figuruje heslo v činnosti KGB jistě centrální: *Důvěřuj - ale prověřuj*. Toto kontradiční heslo použitelné proti komukoli a kdykoli a hlásající vlastně jednoduché pravidlo *Nedůvěřuj nikomu* se v působnosti orgánů realizovalo aktivitou zvanou *ustanovka* a do češtiny se překládalo jednoduše jako *ustanovka*.

Jedná se o činnost směřující ke stavu zvanému *ustanovlenie*, ve slovníku překládanému *zjištění, stanovení, nastolení*, ale jistě se používalo hovorovější *ustanovení*. Zjišťovalo se všechno, od toho přece zpravodajská služba je. Ovšem čím víc toho je zakázáno, tím víc má služba práce.

Pamatuji se, jak nás v sovětské škole svolali, všechny osmičky nastoupily do hlavního sálu školy a ateistické pracovnice KGB nás informovaly o zlu zakázaných sekt. Přednášely například o tom, jak musely sledovat spiklence v metru, kde tito nepřátelé sovětské moci všelijak přestupovali a nastupovali, aby zmařili sledování (tj. podnikali aktivní kroky ke zmaření vyšetřování), a jak je pak slavně dopadly při modlení a jiných zločinných rituálech.

Tak to byla jedna z činností spadajících pod pojem *ustanovka*. Někdy je třeba jen „ustanovit“ adresu, zjistit styky „objekta“, poměry na pracovišti a tak podobně. Vypátrat a prošetřit trestné činy. Jindy je

Zdroj: ABS

třeba jít hlouběji a „ustanovit“/navázat osobní styk, podstrčit *podstavu* („vyrobeného kamaráda“), *navázat důvěrné vztahy, zavést sledování, nastražit léčku, napojit se na cizí korespondenci (podstrávanie na čužuju perepisku), zavést odposlech (podslušovanie - český slovník dává přednost skromnému technický úkon)* a tak podobně. Všechny uvedené termíny jsou slovníková hesla! Ovšem někdy se tato činnost může obrátit i proti orgánům, v sovětských dějinách to byly generace pracovníků Čeky-GPU-OGPU-NKVD-KGB, které mizely v nenasytných lágrech, v temném podzemí oně olbřímí budovy KGB na moskevském Kolcu anebo jen tak někde u zdi. Tento jev se ve slovníku skrývá pod pojmem *agenturní ustanovka*, řekl bych. Rusky *agenturnaja ustanovka*.

V těch ruských zkratkách, vyjádřených pomlčkou uvnitř slova, by se leckdo mohl ztratit, tak například *u-uj apparat KGB* bude *ustanovčující apparat KGB* obsahující pracovníky zvané *ustanovščiki*. Pro větší srozumitelnost vysvětluje slovník, že to je *aparát KGB (provádějící ustanovky)*. Až teprve po ustanovce nastupovali realizátoři různých tzv. zákonných opatření, kterým se říkalo *glasnyje* (odsud *glasnosť*), anebo různých opatření skrytého charakteru od poměrně nevinných sledovacích až po realizace charakteru *speciálního*, kterým se rozumí i všelijaké vraždy. Viz třeba případy Bandera, Markov nebo Litviněnko.

Docela by mě zajímalo, zda i dnes tento termín mezi současnými pracovníky dané branže u nás ještě žije.